

Arkivreferanse: 2022/3352-12
Arkivkode: 151
Saksbehandler: Elin Rugland Falkum
Adm.enhet: Økonomi og dokumentcenter
Dato: 08.11.2023

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Arbeidsmiljøutvalget	28.11.2023	23/2023
Partsammensatt utvalg	22.11.2023	8/2023
Utvalg for miljø plan og teknisk	21.11.2023	87/2023
Utvalg for kultur og samskaping	22.11.2023	35/2023
Eldrerådet	04.12.2023	34/2023
Ungdomsrådet	11.12.2023	19/2023
Utvalg for helse og velferd	21.11.2023	23/2023
Utvalg for barn og oppvekst	22.11.2023	17/2023
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	04.12.2023	25/2023

Til utvalgene: Kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan, Årsbudsjett 2024

Kommunedirektørens anbefaling:

Utvalget tar kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2024-2027, budsjett 2024 til orientering

Arbeidsmiljøutvalgets Behandling 28.11.2023:

Viser til budsjettkonferansen 31.10-01.11. 23. Alle AMU sine medlemmer var til stede da for kommunedirektørens orientering.

AMU har en runde i utvalget for å komme med innspill om forhold som berører arbeidsmiljøet:

-Velferdsmidlene er satt av for 2024 også.

Oppvekst:

-Det er satt av lite penger til oppgradering av skolebygg. Det må tydelig sies at byggene ikke er tilpasset vårt behov. Mangel på universell utforming, avvik på miljørettet helsevern, små klasserom på ungdomsskole (påvirker både inneklime og utfordrende adferd).

Helse:

-Fremtiden som møter oss med at vi skal ta veiskille med å redusere i oppvekst, og øke i helse. Helse har redusert i grunnbemanning, men vi ser samtidig at bruk av overtid har økt.

Fagforbundet og Utdanningsforbundet har vært i partssammensatt utvalg, og kommet med en uttalelse (oversendes skriftlig):

-Kvås bofellesskap (det foreligger vedtak om nedleggelse i 2025, dette bør revurderes)

-Overtidsbruk i helse / overbook i helse

-Sykepleier i stab / grunnbemanning

-Forebygging: feks ansettelse av fysio eller ergo (her er det tilskuddsordninger)

-Farsund kommune velger å legge inn forslag om øking av grunnbemanning med 9 millioner - vi frykter å miste ansatte / kompetanse

-Bemanningsnorm i skole og barnehage

Lyngdal kommune skal bosette 50 flyktninger i 2023, og anmodes å bosette 70 i 2024. Dette handler om oppfølgingskapasiteten i kommunen. Solsiden mottak har søkt IMDI om å bli godkjent som mottak for flyktninger med særskilte behov.

Seniortiltak i barnehage - det finnes i skole, men ikke i barnehage. Hva skal til for å få dette til? AMU stiller seg bak dette. Er ikke tilføyd listen fra FF og UDF, men spilles videre.

Arbeidsmiljøutvalgets vedtak 28.11.2023:

AMU har kommet med innspill til budsjett, men ikke vedtak. Innspill sendes videre.

Partssammensatt utvalgs Behandling 22.11.2023:

Innspill til Partssammensatt utvalg for neste års kommunebudsjett, 2024-25

Kvås Bofellesskap

Vi ønsker at det nye kommunestyret opphever vedtak om nedleggelse av bofellesskapet.

Da verdensbilde er som det er vil det være stort behov for å ivareta mindreårige flyktninger.

- Ved å fjerne vedtak om nedleggelse i 2025 så vil man ikke ha begrensninger i dag for hvem man bosetter av enslige mindreårige flyktninger. Dette kan medføre til flere bosettinger og økte tilskudd.
- I dag er bofellesskapet satt til minstebemanning da vi hadde 3 ungdommer en lengre periode, i dag er det 7 ungdommer. Ved å bosette flere vil ikke kreve stor økning av personale, men de tilskuddene pr år øker betraktelig. Fra 3 til 7 ungdommer er det økt med 1 ansatt pr døgn (vakt fra 10.00-20.00, ved minstebemanning er det 1 langvakt på 12,5 timer, 1 aftenvakt på 8,5 timer, 1 nattevakt på 12 timer)
- Bofellesskapet har hatt en stabil økonomi i tiden det har blitt driftet, utenom det ene året der det var et vedtak fra barnevern som opptok mye mer ressurser enn man kunne forutse ved bosetting. Bofellesskapet har blitt driftet i overskudd de fleste år som har vært med på å dekke merforbruk på andre avdelinger.
- Det er mange ansattressurser man risikerer å miste i løpet av den siste tiden det driftes, da man vet at det ligger en dato for nedleggelse. Personale sikrer seg andre jobber, muligens utenfor kommunen da mange ikke er bosatt i Lyngdal. Mange ansatte har valgt å jobbe i Lyngdal kommune på bakgrunn av arbeidsoppgave og arbeidssted.
- Man kan velge å bosette enslige mindreårige flyktninger uten at det foreligger et bofellesskap, da de vil få oppfølging fra annen enhet noen ganger i uken. Ungdommene vil få mye mindre oppfølging og arbeid med integrering vil være mer problematisk. De vil ikke få den samme oppfølgingen på fysisk og psykisk helse, som kan medføre at disse må få oppfølging i kommunens tjenester i voksen alder også. Ved å ha et bofellesskap som følger opp med god voksentetthet vil man kunne gå inn med tidlig innsats og klargjøre de for livet i Lyngdal senere.
- Resultater av drift: siden 2016 har de fleste ungdommene fullført eller tar videregående opplæring, en del er ferdig med læretid og er en ressurs i Lyngdal kommune nå. Uten tett oppfølging i hverdagen vil det være vanskeligere for ungdom å klare å stå i et utdanningsforløp (det står tall på hvor mange prosent som har fullført skole og diverse i arbeidsdokument, skal finne de senere)

Institusjon og hjemmetjenesten.

Det er brukt veldig mye overtid, ekstravakter og bemanningsbyrå på natt.

Vi kunne forebygget mye med å ha 4 ansatte inne på natt. Det er også tilbakemeldinger vi har fått fra ansatte på natt.

Det er jo allerede bevist at vi ikke vil klare å unngå bruk av vikarbyrå til neste år - det er allerede planlagt med to sykepleiere enten til eller ut februar.

Oversikt over overtid natttjenesten helsehuset.

OVERTID 2023:

JANUAR	107 330
FEBRUAR	100 385
MARS	115 639
APRIL	115 128
MAI	82 983
JUNI	93 951

JULI	16 037	
AUGUST	98 333	
SEPTEMBER	80 953	
OKTOBER	164 868	TOTALT KR: 980 771

VIKARBYRÅ 2023:

JANUAR		
FEBRUAR	201 263	
MARS	272 667	
APRIL	264 852	
MAI	280 209	
JUNI	228 525	
JULI	243 889	
AUGUST	84 888	TOTALT KR: 1 576 293

Utrekning på ekstra personal nattjenesten.

Vi har bedt Gerd om å regne på grunnkostnadene ved å sette inn en ekstra nattevakt på Helsehuset. Hun har regnet på to alternativer, hvor alternativ 1 er fra kl. 20-08 og alternativ 2 er fra 22.15-07.15. Det er disse to vaktene som brukes i dag.

Timesatsen som er lagt til grunn er gjennomsnittet av de HFA'ene som i dag er faste, midlertidige eller vikarer på Nattjenesten.

Det er lagt inn kostnader til nattevakts bonus, men ikke tatt høyde for noen vikarkostnader.

Oppsummert vil alternativ 1 trenge ca. 2,4 årsverk, og har en grunnkostnad på ca. 2,2 mill. mens alternativ 2 krever ca. 1,78 årsverk og har en grunnkostnad på ca. 1,7 mill.

Alt 1	Timelønn	Inkl. feriepenger	Pensjon	AGA	Sum
Grunnlønn	kr 1 080 239,40	kr 1 209 868,13	kr 193 336,93	kr 197 851,91	kr 1 601 056,97
Kveldstillegg	kr 20 440,00	kr 22 892,80	kr 3 658,27	kr 3 743,70	kr 30 294,77
Natttillegg	kr 229 950,00	kr 257 544,00	kr 41 155,53	kr 42 116,63	kr 340 816,17
Søndagstillegg	kr 87 360,00	kr 97 843,20	kr 15 635,34	kr 16 000,47	kr 129 479,02
Høytidstillegg	kr 59 043,22	kr 66 128,41		kr 9 324,11	kr 75 452,51
Nattevaktsbonus	kr 47 453,95	kr 53 148,43		kr 7 493,93	kr 60 642,36
Total					kr 2 237 741,79
Alt 2	Timelønn	Inkl. feriepenger	Pensjon	AGA	Sum
Grunnlønn	kr 810 179,55	kr 907 401,10	kr 145 002,70	kr 148 388,93	kr 1 200 792,73
Kveldstillegg	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -
Natttillegg	kr 210 787,50	kr 236 082,00	kr 37 725,90	kr 38 606,91	kr 312 414,82
Søndagstillegg	kr 65 520,00	kr 73 382,40	kr 11 726,51	kr 12 000,36	kr 97 109,26
Høytidstillegg	kr 44 386,65	kr 49 713,05		kr 7 009,54	kr 56 722,59
Nattevaktsbonus	kr 35 590,47	kr 39 861,32		kr 5 620,45	kr 45 481,77
Total					kr 1 712 521,16

Sykepleier i stab.

Hvorfor trekkes ekstrabevilgning til sykepleier i stab? Hvis vi skal tenke besparende tiltak på sikt, tror vi det er for tidlig å trekke støtten her nå. Det treng ressurser til å forbedre og videreutvikle denne tjenesten, slik at den kan tåle den utfordringen vi ligger ovenfor når det kommer til tjenestetilbud i årene fremover. Det å utvikle denne tjenesten bra og robust fra start mener vi er et viktig moment for suksess.

Grunnbemanning.

Vi må i tillegg ta høyde for det som blir foreslått i Farsund - hvor kommunedirektøren vil bevilge 9 millioner ekstra til helsesektoren for å øke grunnbemanningen. Dette vil kunne lokke noen av våre ansatte til å bytte arbeidssted - og det er folk og kompetanse vi ikke har råd til å miste.

Praktiske/alternative læringsarenaer i skolen

Mange elever faller utenfor i den teoretiske skolehverdagen. Samtidig har de evner de ikke får brukt fordi det ikke er rom for praktisk læring og alternative opplæringsarenaer.

Dette kan føre til at frustrerte elever kan ødelegge læringsmiljøet for medelever.

Vi etterlyser derfor økonomiske rammer som kan frigjøre ressurser til å lage gode, alternative læringsarenaer innad på skolen, på tvers av skolene eller i samarbeid med ressurspersoner utenfra.

Vi forslår at det bevilges et beløp på kr 1 200 000 for kommende budsjett for neste år.

Mer sosiallærerressurs i skolen.

Det trengs flere midler til å dekke sosiallærerressurs utover det som er i kommunedirektørens forslag. Grunnen til dette, er at de stadig økende utfordringene med adferd i dagens skole resulterer i vold og utagering. Det trengs derfor tettere oppfølging på dette området og vi foreslår med dette ytterligere kr 1 200 000.

Lærernormen i skolen.

I skolen har vi en lærernorm som sikrer et minimum av lærere i klasserommene. Lyngdal kommune har med sine sparetiltak skåret ned, slik at flere av skolene ligger rett på denne minimumsnormen.

I praksis betyr det at vi stort sett alltid ligger under denne. Sykefravær og mangel på vikarer med lærerutdanning gjør at mange av elevene i skolen til stadighet undervises av ukvalifiserte, og dette går ut over kvaliteten. Vårt forslag er at Lyngdal kommune velger å legge seg litt over lærernormen. Ved å kunne ansette folk i stabile stillinger er det lettere å få tak i ansatte med lærerutdanning, og i mange tilfeller vil man da også kunne spare inn noe av dette med lavere vikarutgifter. Dette vil også bygge opp under, og øke tidlig innsats i skolen.

Forslag: Vi ønsker en lærer pr 15 elever også for de store elevene (5.-10.kl), i stedet for en lærer pr 20, slik det praktiseres i dag.

Det er vanskelig å fastslå hva dette vil koste, men dette vil vi komme tilbake til, dersom dere er villige til å se nærmere på dette innspillet.

Bemanningsnormen i Lyngdals-barnehagene.

Lyngdal kommune bruker mindre penger på hvert barn i barnehagene enn alle nabokommunene våre, jamfør kostra-tallene.

Bemanningsnormen i barnehagene i Lyngdal er "på papiret" innenfor loverket, men i realiteten er store deler av dagen langt utenfor. Styrere i Lyngdalsbarnehagene hevder at bemanningsnormen i praksis kun dekker en tredjedel av dagen, når møter, pauser og planleggingstid er gjennomført.

Vi vil derfor be politikerne om at denne bemanningsnormen oppfylles i praksis, og ikke bare på papiret.

Det er vanskelig å fastslå hva dette vil koste, men dette vil vi komme tilbake til, dersom dere er villige til å se nærmere på dette innspillet.

Fagforbundet

FO

Sykepleierforbundet

Utdanningsforbundet

Tone Sommerseth

Tina Svindland

Camilla N Strandnes

Grethe S Lauen

Partsammensatt utvalgs vedtak 22.11.2023:

Budsjettet tas til orientering med innspill som fremkommet.

Utvalg for miljø plan og teknisks Behandling 21.11.2023:

Avstemming:

Kommunedirektørens anbefaling ble enstemmig vedtatt.

Utvalg for miljø plan og teknisks vedtak 21.11.2023:

Utvalget tar kommunedirektørens forslag til økonomi- og handlingsplan 2024-2027, budsjett 2024 til orientering.

Utvalg for kultur og samskapings Behandling 22.11.2023:

Vedtaket var enstemmig.

Utvalg for kultur og samskapings vedtak 22.11.2023:

Utvalg for kultur og samskaping tar kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2024-2027, budsjett 2024 til orientering

Utvalg for helse og velferds Behandling 21.11.2023:

Kommunedirektørens anbefaling ble enstemmig vedtatt.

Utvalg for helse og velferds vedtak 21.11.2023:

Utvalget tar kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2024-2027, budsjett 2024 til orientering

Utvalg for barn og oppveksts Behandling 22.11.2023:

Arne Lervik, Venstre, fremmet følgende tilleggsforslag:

Utvalg for barn og oppvekst ber om en statusrapport for skolene som inneholder informasjon om bygningsmessige forhold/vedlikeholdsbehov med mer. Videre ønsker utvalget relevant informasjon om situasjonen for lærer og elever ved den enkelte skole som krever politisk oppmerksomhet. Slik rapport er ønsket i første kvartal 2024.

Tilleggsforslaget ble stemt over og ble vedtatt 6 mot 1 (Høyre)

Kommunedirektørens anbefaling ble tatt til orientering.

Utvalg for barn og oppveksts vedtak 22.11.2023:

Utvalget tar kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2024-2027, budsjett 2024 til orientering.

Utvalg for barn og oppvekst ber om en statusrapport for skolene som inneholder informasjon om bygningsmessige forhold/vedlikeholdsbehov med mer. Videre ønsker utvalget relevant informasjon om situasjonen for lærer og elever ved den enkelte skole som krever politisk oppmerksomhet. Slik rapport er ønsket i første kvartal 2024.

Eldrerådets Behandling 04.12.2023:

Eldrerådet tar budsjettforslag for 2024 til etterretning, med følgende kommentar:

Eldrerådet ønsker å støtte forslaget om videreføring av boliger for mindreårige på Kvås.

Eldrerådets vedtak 04.12.2023:

Eldrerådet tar budsjettforslag for 2024 til etterretning, med følgende kommentar:
Eldrerådet ønsker å støtte forslaget om videreføring av boliger for mindreårige på Kvås.

Råd for personer med funksjonsnedsettelses Behandling 04.12.2023:

Rådet tar kommunedirektørens forslag til orientering.

Rådet stiller seg enstemmig til forslaget fra utvalg fra barn og oppvekst:

"Utvalg for barn og oppvekst ber om en statusrapport for skolene som inneholder informasjon om bygningsmessige forhold/vedlikeholdsbehov med mer. Videre ønsker utvalget relevant informasjon om situasjonen for lærer og elever ved den enkelte skole som krever politisk oppmerksomhet. Slik rapport er ønsket i første kvartal 2024."

Råd for personer med funksjonsnedsettelses vedtak 04.12.2023:

Råd for personer med funksjonsnedsettelse ber om en statusrapport for skolene som inneholder informasjon om bygningsmessige forhold/vedlikeholdsbehov med mer. Videre ønsker utvalget relevant informasjon om situasjonen for lærer og elever ved den enkelte skole som krever politisk oppmerksomhet. Slik rapport er ønsket i første kvartal 2024.

Ungdomsrådets Behandling 11.12.2023:

Ungdomsrådets vedtak 11.12.2023: - møtet i UR er ikke avholdt ved produksjon av kommunestyrets møteinnkalling.

Bakgrunn for saken:

Budsjettforslaget til kommunedirektøren sendes ut på høring til alle utvalg. Det enkelte utvalg kan komme med innspill som tas med som innspill til formannskapet 30.november og kommunestyret 14.desember.

Kommunedirektørens budsjettforslag ligger på Lyngdal kommune sin hjemmeside og er kun tilgjengelig digitalt: [Kommunedirektørens forslag til \(framsikt.net\)](https://www.lyngdal.kommune.no/foresatt/budsjettforslag-2023)

Vurdering:

Kommunene skal hvert år legge en plan for pengebruken de neste fire årene. Iflg ny kommunelov er det viktig å ha økt fokus på økonomisk utvikling over tid.

Det skilles mellom driftsbudsjett og investeringsbudsjett. Nedenfor er en kort oppsummering av budsjettforslaget som ble lagt fram for kommunestyret 1.november.

- Handlingsplanen beskriver hva kommunen skal gjøre de neste fire årene og omfatter hele kommunens virksomhet.
- Handlingsplanen skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver innenfor drift og investering.
- Det første året i handlingsplanen er samtidig kommunens årsbudsjett for 2023.
- Handlingsplan og budsjett skal vedtas i Kommunestyret 14.12.2022.

Budsjettet for 2024 har utgangspunkt i det reviderte budsjetttrammene fra 2023. Budsjettet er justert for lønnsvekst, nye tiltak og innsparinger.

Forslag til driftsbudsjett:

Kommunens totale inntekter forventes å bli på ca 870 mill i 2024 og består i hovedsak av skatt og rammetilskudd. Kommunens foreslåtte budsjetterte utgifter er omtrent like store som inntektene, men med et merforbruk (underskudd) på 3,5 mill. Ut over i økonomiplanen budsjetteres det med overskudd i 2025 på kr 3,5 mill, underskudd i 2026 på kr 6,5 mill og 1,5 år 2027.

Årsaken til at det svinger i underskudd og overskudd i økonomiplanen er først og fremst ettårige tiltak i 2024, opp- og nedtrappinger på tiltak og redusert utbytte fra 2026. Anslått rentekostnad går også noe ned ut over handlingsplanen.

Disse driftsresultatene viser at kommunen har en krevende økonomi og veldig sårbar for endringer. I budsjettforslaget må det brukes av oppsparte midler (disposisjonsfond) for å dekke inn underskuddet. Vi har kostnader som er for høye i forhold til inntektene våre og dette er lite bærekraftig på sikt.

Kommunen har en vekst i frie inntekter på omtrent 37 mill fra 2023 til 2024. Da er det korrigert for ettårige tiltak, kompensasjoner ol fra regjeringen. Veksten går i hovedsak til å dekke lønns- og prisvekst, pensjonsøkning og økte rentekostnader. Bare rentekostnader og pensjon antas å øke med ca 17 mill

neste år. På den andre siden ser vi at strømprisene og strømforbruket reduseres. Virksomhetene melder om flere økte behov, ønsker og tiltak som gjerne skulle vært prioritert.

På grunn av stram økonomi er det få nye tiltak som kommunedirektøren anbefaler å ta inn. Kommunedirektøren har valgt å prioritere tiltaket "team 1825" som er et forebyggende team av pedagoger i barnehagene. Kommunestyret vedtok i budsjettet for 2023 at det skulle prioriteres midler til dette tiltaket dersom det var mulig. Teamet vil bestå av 3,3 årsverk med pedagoger. Disse skal jobbe tett opp mot særlig de barn som har det vanskelig, og som gir utslag i utfordrende atferd, samt barn med forsinket språkutvikling. Du kan lese mer om dette under virksomheten "barnehager".

Andre gode tiltak som kommunedirektøren **ikke** har funnet rom til er. Fullstendig oversikt over ønskede tiltak kan du se i budsjettforslaget under den enkelte virksomhet:

- Fritidskort for barn og unge
- Økte stillingshjemler til ergoterapeut
- Økte behov for midler til vedlikehold av bygg og veier
- Prosjektstilling som velferdsteknologikoordinator
- Økte midler til tidlig innsats-tiltak i grunnskole
- Tilskudd til kulturscene og bygderom på Byremo
- Ny idrettshall ved Lyngdal stadion
- Driftstilskudd til Ingerstiftelsen

Driftsbudsjettet til den enkelte virksomhet:

Kommunestyret vedtar budsjett til den enkelte virksomhet på netto ramme/budsjett. Det betyr at virksomhetsleder som hovedregel kan gjøre omfordelinger innenfor sitt budsjett dersom det skjer endringer. F.eks kan virksomhetsleder for barnehage flytte lønnsmidler mellom barnehagene dersom man ser at behovene endrer seg i den enkelte barnehage. Men økte inntekter (ut over sykerefusjon) kan ikke brukes til å øke kostnadene jfr kommunens økonomireglement. Nedenfor er en kort kommentar på tiltak som tatt inn eller ut av de ulike virksomhetenes rammer:

Kommunedirektør:

- Det er lagt inn budsjett "pott" til ungdomsrådet på kr 100 000,-
- "Kaffepenger" til ansatte utgår
- Økte utgifter til formannskapsmøter på dagtid istedenfor kveldstid (frikjøp)

Oppvekst:

- Forventede Innsparinger som er lagt inn tidligere år i budsjettet som følge av endringer i skolestruktur, er reversert. Det ligger likevel inne innsparinger som som følge av at prognosene viser færre barn. 2025; 1,5 mill 2026: 3 mill 2027; 5 mill. Som følge av at det blir færre barn i grunnskolealder får vi også reduserte rammeoverføringer fra staten.
- Det er lagt inn en økning i budsjetttrammen på kr 300 000 til alternativ opplæringstiltak på Lyngdal ungdomsskole
- Det er lagt inn en økning på 1,5 mill som følge av økt spesialundervisning

Barnehage:

- Økt spesialpedagogisk hjelp kr 1,7 mill: Antall barn med sakkyndig vurdering og vedtak om spesialpedagogisk hjelp har økt mye det siste året
- Lavere makspris på foreldrebetaling fra 01.08.2024 gir barnehagene lavere inntekter. Dette er kompensert i rammeoverføringene fra staten med 3,3 mill.
- Det ligger inne en forventning om reduserte kostnader på 3,3 mill hvert år i økonomiplanen som følge av færre barn.
- "TEAM 1825" er et forebyggende team av pedagoger i barnehagene. Teamet vil bestå av 3,3 årsverk med pedagoger. Disse skal jobbe tett opp mot særlig de barn som har det vanskelig, og som gir utslag i utfordrende atferd, samt barn med forsinket språkutvikling. Du kan lese mer om dette under virksomheten "barnehager". Planlagt oppstart høsten 2024 og helårseffekt fra 2025. Det er beregnet økte årlige kostnader med kr. 2,7 mill fra 2025.

Kultur:

- Billettinntektene til arrangement og kino ble redusert i fjor med 450 000,- som følge av sviktende salg under korona. Inntektene er på vei opp og er økt med 225 000,- for 2024. Evalueres fortløpende om man kan øke disse mer.
- Prosjekt "folkevandringstidsregion" kr 160 000,- vedtatt i kommunedirektørutvalget.

Teknisk:

- Det er ikke gjort vesentlig endringer i budsjettet fra 2023 til virksomheten, men det er lagt inn en reduksjon på strømbudsjettet som følge av reduserte priser og lavere forbruk. Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å øke driftsbudsjettet til teknisk til verken vedlikehold av bygg eller vei, men det er lagt inn noe i investering til asfaltering.
- Kommunale avgifter øker ut over i planperioden. Renten øker og det er lagt inn investeringer til nytt renseanlegg. Man anslår at en familie i 2024 vil få økte utgifter til vann, avløp og renovasjon på kr 150,- pr mnd. som utgjør i underkant av kr 1800,- pr år.

Helse og velferd:

- Innen helse og velferd ble det i budsjettvedtaket i 2022 lagt inn store innsparingskrav. Helårseffekten av disse innsparingene ble videreført i budsjettet for 2023.
- Virksomheten hjemmetjenester og institusjon har et betydelig merforbruk i 2023. Det har tatt lengre tid å få på plass tiltak som man forventer ville gi innsparinger og budsjettet er derfor økt med 3,5 mill fra 2023 til 2024. Det er forventet at man klarer å få på plass flere tiltak i 2024 som vil gi innsparinger.
- Forventet innsparing som følge av innføring av velferdsteknologi er tatt ut i 2024. Vi er ikke kommet så langt som vi ønsker med å ta i bruk ny teknologi.
- Forebygging og livsmestring har klart å få på plass lovpålagt grunnbemanning i helsestasjonen innenfor sin ramme.
- Habilitering har fått økt budsjett med kr 1,7 mill som følge av økte utgifter innen avlastning.

Plan og næring:

- Økte inntekter fra inngått opsjonsavtale for leie av Hausvik industriområde - anslag på kr 5,4 mill
- Forprosjektering av gang- og sykkelveg Svennevik Trinn 1 kr 250 000,-

- Prosjekt “bærekraftig landbruk” vedtatt i kommunedirektørutvalget kr 50 000,- 2024 og 2025.
- Utgifter til finansiering av prosjekter hvor fylkeskommunen er eier. Dette gjelder Sentrumstiltak på Konsmo, gang- og sykkelveg Byremo og gang- og sykkelveg Agnefest. kr 830 000,- i 2024.
- Videreføring av årlig tilskudd til Barnas stasjon på kr 300 000,-.

Investering:

Kommunen har litt over 1 mrd i lånegjeld. Dette er også inkludert lån til selvkostinvesteringer (som blant annet investeringer i renseanlegg) og startlån som lånes videre ut.

Lånegjelden er høy og rente og avdrag som betales på gjelden må belastes i driftsregnskapet. Det betyr at med høyere lånegjeld får vi høyere utgifter til renter og avdrag. Med økende rente blir det også økte renteutgifter. Dette betyr at vi har mindre penger igjen til ordinær drift.

For å ikke øke gjeldsgraden, er målet at nye investeringer ikke bør overstige summen av avdrag som betales. Dette for å redusere lånegjelden. Et unntak fra dette er lån til videre utlån og lån til prosjekter som finansieres av avgifter og gebyrer (selvkost). I handlingsplanen er det lagt opp til å øke lånegjelden som i hovedsak skyldes nytt renseanlegg på ca 100 mill.

Det er foreslått å investere for totalt 280 mill de neste fire årene. Kr 150 mill av dette er innenfor vann og avløp (selvkost). Det budsjetteres med avdrag på til sammen kr 180 mill over fireårsperioden.

Foruten renseanlegget er andre store prosjekter investeringer i kommunale bygg, først og fremst rådhuset. Det er også lagt inn investeringer til nye lokaler til Habilitering som ligger på Bergsaker og boliger til vanskeligstilte. Hvert år er det også lagt inn investeringer i IKT, til skoleansatte og elever. Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å investere i en ny idrettshall.

Konklusjon:

Kommunedirektørens økonomi- og handlingsplan 2024-2027, Årsbudsjett 2024 tas til etterretning